

SXEDIO-B.26

10.2.1975: Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΜΟΣ ΚΑΡΑΜΑΝΛΗΣ ΜΙΛΩΝΤΑΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΠΡΩΤΗ ΣΥΖΗΤΗΣΗ ΓΙΑ ΤΟ ΠΡΑΞΙΚΟΠΗΜΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΤΟΥΡΚΙΚΗ ΕΙΣΒΟΛΗ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ ΕΠΙΚΡΙΝΕΙ ΤΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΑ ΟΤΙ ΔΕΝ ΕΝΗΡΓΗΣΕ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΥΠΟΧΡΕΩΣΕΙΣ ΤΗΣ (Α μέρος)

Μικρές αναφορές στο Κυπριακό μετά το πραξικόπημα και την τουρκική εισβολή έγιναν σε ελάχιστες περιπτώσεις.

Ουσιαστική συζήτηση σύμφωνα με τα πρακτικά της Ελληνικής Βουλής (Το Κυπριακό στη Βουλή των Ελλήνων, τόμος Δ **1974-1989**, συλλογή των κειμένων και επιμέλεια από τον επιστημονικό συνεργάτη της διευθύνσεως επιστημονικών μελετών της Βουλής Τριαντάφυλλο Γεροζήση) έγινε στις **10** Φεβρουαρίου **1975**, συνεδρίασις ΔΑ.

Στη συνεδρίαση αυτή μίλησε αρχικά ο Πρωθυπουργός Κωνσταντίνος Καραμανλής, ο οποίος αναφέρθηκε σε ιστορικά στοιχεία του Κυπριακού, στα όσα προηγήθηκαν και στα όσα ακολούθησαν τις περιόδους του πραξικοπήματος και της εισβολής τόσο στο κυπριακό όσο, στις σχέσεις της Ελλάδας με την Τουρκία και στη διεθνή κατάσταση που επικρατούσε.

Μίλησαν οι Αρχηγοί των Κομμάτων Γεώργιος Μαύρος της Ένωσης Κέντρου, που είχε διατελέσει και υπουργός Εξωτερικών της κυβέρνησης της μεταπολίτευσης και ο Ανδρέας Παπανδρέου Πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ.

ΠΡΟΕΔΡΟΣ (Βουλής): Επιθυμώ να ανακοινώσω εις το Σώμα ότι ο κ. Πρόεδρος της Κυβερνήσεως είχε την πρωτοβουλία ενημερώσεως της Βουλής κατά την σημερινήν συνεδρίασιν επί του εξωτερικού θέματος. Είναι δεδομένον ότι κατά την Κοινοβουλευτικήν τακτικήν, η οποία διεμορφώθη εις το Σώμα εις τας προ της ημερησίας διατάξεως συζητήσεις, όπως η σημερινή μετέχουν μόνο οι αρχηγοί των κομμάτων, οι αναγνωρισμένοι από τον Κανονισμόν της Βουλής.

Ο κύριος Πρόεδρος της Κυβερνήσεως έχει τον

λόγον.

Κ.ΚΑΑΜΑΝΛΗΣ (Πρόεδρος της Κυβερνήσεως).

Κύριοι βουλευταί,

Η κυβέρνηση προσέρχεται με κάποιαν καθυστέρησιν- καθυστέρησιν όμως δικαιολογημένην- να ενημερώση το σώμα επί ωρισμένων θεμάτων της εξωτερικής μας πολιτικής: θεμάτων τα οποία τον τελευταίον καιρόν προσέλαβον οξύ δραματικόν, θα έλεγα χαρακτήρα. Και εχαρακτήρισα την καθυστέρησιν αυτήν ως δικαιολογημένην, διότι θα έπρεπε εν τω μεταξύ να ληφθούν ωρισμένα πρωτοβουλία και να γίνου ωρισμένοι χειρισμοί, τα αποτελέσματα των οποίων απέτρεπον να ενημερωθή πληρέστερον το σώμα.

Κύριοι βουλευταί,

Δεν ημπορεί να ομιλήση κανείς διά την εξωτερικήν πολιτικήν της χώρας, χωρίς να (μη) αναφεθή στην επικρατούσαν διεθνή κατάστασιν.

Όπως γνωρίζετε, τον τελευταίο καιρό υπάρχει μία σαφής επιδείνωσις στην διεθνή κατάσταση, με κύρια χαρακτηριστικά την αστάθεια και την αβεβαιότητα.

Η προσπάθεια της δημιουργίας υφέσεως, η οποία προ δύο περίπου ετών είχε δημιουργήση τόσες ελπίδες, όχι μόνον δεν απέδωσε σταθερά και μόνιμα αποτελέσματα, αλλά από τινος χρόνου ευρίσκεται εις επικίνδυνον κάμψιν.

Εις τας σχέσεις των μεγάλων, το πνεύμα της συνεννοήσεως το διεδέχθη η δυσπιστία και την συνεργασίαν ο ανταγωνισμός. Ανταγωνισμός που εκδηλώνεται εις όλα τα σημεία της υδρογείου και έχει τις επιπτώσεις του στις σχέσεις και την ζωήν όλων των λαών. Η δε κατάστασις αυτή επεδεινώθη βαρύτερα με την νομισματικήν και οικονομικήν αναρχίαν που προεκάλεσε η κρίσις η ενεργειακή.

Εθνικισμοί αναχρονιστικοί, εγωϊστικοί οικονομικοί, ανταγωνισμοί και προπαπτός μικρόνοια και μικροψυχία, απειλούν καθημερινά την ειρήνην του κόσμου και δημιουργούν αίσθημα αβεβαιότητος και αγωνίας για το μέλλον.

Παρακολουθών κανείς τας διεθνείς εξελίξεις της εποχής μας εκπλήττεται με το γεγονός ότι, εν αντιθέσει προς την τεραστίαν επιστημονικήν και τεχνικήν πρόοδον, η πολιτική σκέψις του ανθρώπου παρέμεινε στάσιμος. Τα εσωτερικά προβλήματα των λαών και αι μεταξύ των διενέξεις, είναι τα ίδια με εκείνα που απησχόλησαν τον Πλάτωνα και τον Θουκυθίδην. Ειδικώτερα εις την διεθνή ζωήν, όπου δεν υπάρχει εξουσία δυναμένη να επιβάλη το δίκαιον, επικρατεί ακόμη το δίκαιον του ισχυροτέρου, δηλαδή ο νόμος της ζούγκλας.

Εις τα πλαίσια της αυτής της διεθνούς πραγματικότητας εκδηλώνονται και αι ελληνοτουρκικάί διαφοραί, διαφοραί τας οποίας προεκάλεσε ένας τεχνητός νοσηρός θα έλεγα τουρκικός εθνικισμός.

Κύριοι βουλευταί,

θα αναφερθώ δι' ολίγων στο πρόσφατο ιστορικό των διενέξεων για να πεισθή η διεθνής αλλά και η τουρκική κοινή γνώμη, ότι η Τουρκία είναι εκείνη που αδικεί. Και θα το πράξω κατά τρόπον αντικειμενικόν και απροκάλπτον, διότι πιστεύω ότι είναι αδύνατος η επίλυσις οιοδήποτε προβλήματος, χωρίς τον σαφή προσδιορισμόν των αιτίων που το προκαλούν. Χωρίς να αρνηθώ ότι διεπράχθησαν σφάλματα από Ελληνικής πλευράς, θα αποδείξω ότι η Τουρκία εχρησιμοποίησε τα σφάλματα αυτά ως προσχήματα για να προωθήση προμελετημένα σχέδια εις βάρος της Κύπρου και της Ελλάδος.

Και έρχομαι πρώτα στο θέμα της Κύπρου. Στις **15** Ιουλίου του **1974** το στρατιωτικόν καθεστώς των Αθηνών, διά λόγους που λογικώς δεν εξηγούνται. Ανέτρεπε πραξικοπηματικώς τον Μακάριον και διεκήρυττε συγχρόνως ότι θα σεβασθή την ανεξαρτησία της νήσου και την τουρκική μειονότητα. Διέπραττε δηλαδή ένα έγκλημα όχι εις βάρος της Τουρκίας, αλλά εις βάρος του ελληνισμού. Η Τουρκία συνεπώς ως ερευνήτρια δύναμις, δεν είχε λόγους να επέμβη, ειμή μόνον για να αποκαταστήση την

νομιμότητα, δηλαδή την Κυβέρνηση του Μακαρίου. Ας ίδωμεν όμως τι έπραξεν αντ' αυτού. Την **20**ην Ιουλίου, παρά την γενναίαν αντίστασιν της Εθνοφρουράς της νήσου, απεβίβαζεν στρατιωτικές δυνάμεις στην Κύπρο με το επιχείρημα της αποκαστάσεως της νομιμότητος και της προστασίας των ομοεθνών της. Την **24**ην Ιουλίου ωρκίζετο εις τας Αθήνας δημοκρατική Κυβέρνησις και εις την Κύπρον απεκαθίστατο η νομιμότης στο πρόσωπο του Κληρίδη. Υπό τας συνθήκας αυτάς θα έπρεπε η Τουρκική επέμβασις να τερματισθή αμέσως τοσούτο μάλλον καθ' όσον αυτό επέτασεν και το Συμβούλιον Ασφαλείας διά της υπ' αριθ. **353** αποφάσεως του. Τούτο όμως δεν εγένετο, διά να αποδειχθή ότι η Τουρκία εχρησιμοποίησε ως πρόσχημα το πραξικόπημα των Αθηνών για να εισβάλη στην Κύπρο και να δημιουργήση εις βάρος του Ελληνισμού νέα κατάστασις πραγμάτων στην Μεγαλόνησο.

Εις το σημείον αυτό θα παρακαλέσω τον κ. Μαύρον ο οποίος διεχειρίσθη προσωπικώς το θέμα, να με συμπληρώση εάν υπάρξουν κενά στην αφήγησή μου.

Στις **25** Ιουλίου, εις εκτέλεσιν της αποφάσεως του Συμβουλίου Ασφαλείας συνήλθεν η διάσκεψις της Γενεύης, με συμμετοχήν της Ελλάδος, της Τουρκίας, της Αγγλίας και των εκπροσώπων των δυο Κοινοτήτων. Μετά πολλάς συζητήσεις, υπεγράφη στις **30** του μηνός κοινή διακήρυξις περί εκεχειρίας και μη επεκτάσεως των κατεχομένων περιοχών. Εκεχειρίας την οποίαν εν τούτοις η Τουρκία συνεχώς παρεβίαζε, προκαλούσα καταδικαστικάς αποφάσεις του Συμβουλίου Ασφαλείας.

Στις **8** Αυγούστου επανελήφθη η διάσκεψις της Γενεύης με θέμα την αποκατάστασιν της ειρήνης και της συνταγματικής τάξεως εν Κύπρω. Κατά την διάρκειαν των συζητήσεων αυτών και συγκεκριμένως στις **13** Αυγούστου, η Τουρκία υπέβαλε τελεσιγραφικώς σχέδιον επιλύσεως του Κυπριακού. Το σχέδιον αυτό προέβλεπεν ομοσπονδίαν γεωγραφικήν με έξη τουρκικά καντόνια καλύπτοντα το **34%** του Κυπριακού εδάφους. Η ελληνική πλευρά, αιφνιδιασθείσα, εζήτησε προθεσμία **36** ωρών διά να επικοινωνήση με τας Αθήνας και την

Λευκωσίαν και να δώση τη απάντησιν της. Η Τουρκία ηρνήθη κατά τρόπον βάνανυσον την διευκόλυνσιν αυτήν, και την αυγήν της 14ης Αυγούστου διέτασσε προέλασιν των στρατευμάτων της τα οποία εν τω μεταξύ είχαν ενισχυθή και κατέλαβε τα 40% περίπου του εδάφους της νήσου. Αποτέλεσμα του τουρκικού αυτού πραξικοπήματος, το οποίον εσυνόδευσαν και πρωτοφανείς αγριότητες, υπήρξε να εκπατρισθούν 200,000 περίπου ελληνοκύπριοι και να καταστούν πρόσφυγες. Η ενέργεια αυτή της Τουρκίας, η οποία απεδοκιμάσθη από όλον τον κόσμον, απέδειξεν κατά τρόπον αναμφισβήτητον, ότι η εισβολή στην Κύπρο εγένετο με δόλον και ήτο προμελετημένη. Γιατί αν η αρχική απόβασις είχε ως πρόσχημα το πραηξικόπημα των Αθηνών, η προέλασις της 14ης Αυγούστου γενομένη μάλιστα κατά τη διάρκειαν συνομιλιών, δεν είχε καμμίαν δικαιολογίαν. Η αλήθεια άλλωστε αυτή επιβεβαιώνεται και από το γεγονός ότι η όλη επιχείρησις εγένετο επί τη βάσει στρατηγικού σχεδίου φέροντος το όνομα Αττίλας. Είναι δε γνωστόν ότι τα στρατηγικά σχέδια δεν ετοιμάζονται ούτε εντός ημερών, ούτε εντός εβδομάδων.

Αλλά η κακοπιστία της Τουρκίας εσυνεχίσθη και παραιτέρω. Την 1ην Νοεμβρίου η Γενική Συνέλευσις του ΟΗΕ διά της υπ' αριθμ. 3212 αποφάσεως της, παμψηφεί ληφθείσης ώριζε την αποχώρησιν των ξένων στρατευμάτων, την έναρξιν διακοινοτικών συνομιλιών και την ασφαλή επάνοδον των προσφύγων εις τας εστίας των. Η Τουρκία μολονότι εψήφισε και η ίδια την εν λόγω απόφασιν, απέφυγε εν συνεχεία να συμμορφωθή προς αυτήν. Παρέμεινεν αμετακίνητος εις τας περιοχάς που κατέλαβε και όχι μόνον ηρνήθη την επάνοδον των προσφύγων εις αυτάς, αλλά προσπαθή να τας εποίκιση με τουρκοκυπρίους για να διαιρέση την Κύπρον εις δύο ζώνας, που θα οδηγήσουν αργότερα στην διχοτόμησιν της νήσου. Εις την προσπάθειαν της δε αυτήν ενισχύθηκε ατυχώς και από την Μεγάλην Βρετανίαν, η οποία κατά παράβασιν της αποφάσεως των Ηνωμένων Εθνών, επέτρεψεν την μετακίνησιν 9.000

Τουρκοκυπρίων που ευρίσκοντο στην βάση της Επισκοπής.

Εις το σημείον αυτό δεν ημπορώ να μην επισημάνω τας ευθύνας της Αγγλίας για την σημερινήν τραγωδία της Κύπρου. (Χειροκροτήματα εκ της πλευράς της Ν.Δ.). Διότι η Αγγλία ως εγγυήτρια δύναμις, έχουσα μάλιστα επί τόπου δυνάμεις είχε εκ των συνθηκών το δικαίωμα αλλά και το καθήκον να επέμβη και να αποτρέψη και το πραξικόπημα των Αθηνών και την απόβασιν των Τούρκων (Χειροκροτήματα εξ όλων των πτερύγων). Και δεν είχε μόνον το δικαίωμα είχε και τη δυνατότητα διότι διτηρεί επί τόπου, εντός της νήσου, τας απαραίτητους στρατιωτικές δυνάμεις.

Κύριοι βουλευταί,

Η συνέχεια είναι γνωστή. Στις **28** Νοεμβρίου αφίχθη ο Αρχιεπίσκοπος Μακάριος εις Αθήνας και εις δύο μακράς συσκέψεις εχαράχθη κοινή γραμμή Αθηνών-Λευκωσίας, ήτις και ακολουθείται έκτοτε. Σύμφωνα με την γραμμήν αυτήν, πρώτον απορρίπτομεν πάσαν λύσιν δυναμένην να οδηγήση στη διχοτόμησιν της νήσου, δεύτερον δεχόμεθα ομοσπονδιακή δομήν του Κυπριακού κράτους, τρίτον υποστηρίζομεν κεντρικήν Κυβέρνησιν με ουσιαστικές εξουσίας και τέταρτον ζητούμεν την επάνοδον των προσφύγων εις τας εστίας των και αποστρατικοποίησιν του εδάφους της Κυπριακής Δημοκρατίας.

Κατά τα μέσα Δεκεμβρίου, με παρέμβασιν του Αμερικανού Υπουργού των Εξωτερικών απεφασίσθη έναρξις συνομιλιών μεταξύ Κληρίδη και Ντενκτάς επί της ουσίας του κυπριακού. Αι συνομιλίαι όμως αυταί που ήρχισαν στα μέσα Ιανουαρίου απετελεματώθησαν λόγω αδιαλλαξίας των τούρκων στα θέματα του αεροδρομίου Λευκωσίας και της Αμμοχώστου, η επίλυσις των οποίων θα διηκούλυε την πρόοδον των συνομιλιών. Υπήρξε τοιαύτη η αδιαλλαξία των Τούρκων, ώστε όπως θα ηκούσατε προ εβδομάδος, ο Ντενκτάς επρότεινε την δημιουργία ανεξαρτήτου τουρκικού κράτους εις την Κύπρον.

Υπό τας συνθήκας αυτάς εκρίθη επιβεβλημένον όπως προταθή υπό της κυπριακής Κυβερνήσεως

ωλοκληρωμένον σχέδιον επιλύσεως του Κυπριακού. Το σχέδιον αυτό, το οποίον υποστηρίζει η ελληνική Κυβέρνησις, επεδόθη σήμερον στον κ. Ντενκιάς. Δεν είναι γνωστόν ποία θα είναι η αντίδρασις των Τούρκων εις την πρότασιν αυτήν. Εάν δεν γίνει δεκτή ως βάσις των συνομιλιών θα αναζητηθή κατ' ανάγκην άλλη διαδικασία προωθήσεως του Κυπριακού. Και η διαδικασία αυτή θα αναγνωσθή από συμφώνου με την Ελληνικήν Κυβέρνησιν.

Κύριοι βουλευταί,

θεωρώ περιττόν να διαβεβαιώσω και με την ευκαιρίαν αυτήν την Βουλήν, ότι η Κυβέρνησις θα εξακολουθήση να παρέχη πλήρη συμπαράστασιν εις τους αδελφούς μας της Κύπρου μέχρι πλήρους δικαιώσεως του αγώνος των. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα από όλης τας πτέρυγας). Και διαβεβαιώ επίσης την Βουλήν ότι εις την προσπάθεια της αυτήν δεν θα φεισθή θυσιών και κόπων (Χειροκροτήματα εξ όλης της αιθούσης).

Εύχομαι πάντως όπως η Τουρκία αντιληφθή ότι όχι μόνον λόγοι δικαιοσύνης, αλλά και το ιδικόν της συμφέρον επιβάλλει την εξεύρεσιν λύσεως εντίμου και λογικής. Αν επιμείνω εις εις τας παραλόγους επιδιώξεις της, η Κύπρος θα μεταβληθή γι' αυτήν, εις αθεράπευτον πληγήν. (Χειροκροτήματα). Γιατί όπως διδάσκει η Ιστορία υπάρχουν στην ζωήν επιτυχίες που μεταβάλλονται τελικά σε συμφορές. Φοβούμαι- διά να μην είπω ελπίζω- ότι αν η Τουρκία δεν λογικευθή, αυτό θα είναι το αποτέλεσμα του εγχειρήματος της.

Κύριοι βουλευταί,

έρχομαι ήδη στο θέμα της υφλαλοκρηπίδος. Το θέμα αυτό, ως θέμα διεθνές, το εδημιούργησεν πρόοδος της επιστήμης και της τεχνολογίας, η οποία ανεκάλυψεν ότι εις τους βυθούς των θαλασσών υπάρχει φυσικός πλούτος, που αν αξιοποιηθή, ημπορεί να μεταβάλη την ζωή της ανθρωπότητας. Ο πλούτος, όμως, ως γνωστόν διαφθείρει τους ανθρώπους και προκαλεί ανταγωνισμούς και πολλάκις αιματηρές διενέξεις. Γι' αυτό και συγκαλούνται τον τελευταίο καιρό διεθνείς

διασκέψεις για τον καθορισμόν του Δικαίου των Θαλασσών.

Ειδικότερα, όσον αφορά την υφαλοκρηπίδα του Αιγαίου που μας αφορά, αυτή κατέστη αντικείμενον διενέξεως μεταξύ Ελλάδος και Τουρκίας συνεπεία αυθαιρεσιών της τελευταίας.

Την 1ην Νοεμβρίου 1973 η Τουρκική Κυβέρνησις διά μονομερούς αποφάσεως, εδιχοτόμησεν το Αιγαίον εις ανατολικόν και δυτικόν. Ισχυριζομένη δε ότι η υφαλοκρηπίς ανατολικού τμήματος ανήκει εις την Τουρκίαν, έδωσε άδειαν ερευνών σε περιοχάς κειμένας δυτικώς των ελληνικών νήσων.

Τον Φεβρουάριον του 1974 η ελληνική Κυβέρνησις στηριζομένη στις διατάξεις της συμβάσεως της Γενεύης διεμαρτύρητο διότι διά της αποφάσεως αυτής παρεχωρούσε δικαιώματα επί υφαλοκρηπίδος, η οποία ανήκει εις ελληνικάς νήσους.

Η Τουρκική Κυβέρνησις απαντώσα εις την ελληνικήν διαμαρτυρίαν, ηρνείτο εις τας ελληνικάς νήσους υφαλοκρηπίδα επρότεινε διαπραγματεύσεις, επί τη βάσει όμως της **EQUITE** δηλαδή της αρχής της επικεικείας επικαλουμένη και την ύπαρξιν ειδικών πριστάσεων εις το Αιγαίον διά τας οποίας ομιλεί το άρθρον 6 της συμβάσεως αυτής διά να υποστηρίξη την άποψιν της ότι υπάρχει περίπτωσις ειδικών περιστάσεων της εφαρμογής της αρχής της **EQUITE**. Ολα αυτά αποδεικνύουν απέραντον κακήν πίστιν.

Τον Μάϊον του 1974 η Ελλάς αφήντα ότι δέχεται την διευθέτησιν της υφαλοκρηπίδος μεταξύ των δυο χωρών, αλλά επί τη βάσει του θετικού διεθνούς δικαίου, όπως διεμορφώθη με την σύμβασιν της Γενεύης του 1958. Εις απάντησιν η Τουρκία έκαμεν επίδειξιν δυνάμεως σκηνοθετούσα ερεύνας από τουρκικόν πλοίον "Τσανταρλί" συνοδευόμενον από 32 πολεμικά. Εν συνεχεία αντηλλάγησαν και άλλαι διακοινώσεις μεταξύ των δύο Κυβερνήσεων μεχρι πρότινος, οπότε εδημιουργήθη νέα οξύτης γύρω από το θέμα της Τουρκίας απειλούσης να διατάξη ερεύνας εις την αμφισβητουμένην περιοχήν.

Η Ελληνική Κυβέρνηση πεπεισμένη περί του δικαίου της και επιθυμούσα όπως αποτρέψη ρήξιν μεταξύ των δύο χωρών επρότεινε την 27ην Ιανουαρίου την από κοινού προσφυγήν εις το Διεθνές Δικαστήριον της Χάγης. Η Ελλάς δεν υποστηρίζει βέβαια όπως ισχυρίζεται η Τουρκία, ότι το Αιγαίον είναι κλειστή ελληνική λίμνη, δεδομένου ότι εις το Αιγαίον υφίστανται και διεθνή ύδατα, εντός των οποίων η ναυσιπλοΐα είναι ελευθέρα διά τους τρίτους. Υποστηρίζει όμως και θα υποστηρίξη τα δικαιώματα τα οποία της δίδουν αι υφιστάμεναι συνθήκαι και οι κανόνες του διεθνούς δικαίου. Κατά το παρελθόν, εξ άλλου, υπεστηρίχθησαν ακραίαί θέσεις, κυρίως από μέρους της Τουρκίας, αρνουμένης υφαλοκρηπίδα εις τας ελληνικάς νήσους. Το αληθές όμως είναι ότι υφαλοκρηπίδα έχουν τόσον τα ελληνικά νησιά, όσον και η Μικρά Ασία κατά τας διεθνείς πάντοτε συμβάσεις. Με τη διαφοράν ότι αι υφαλοκρηπίδες αυτάί επικαλύπτονται αμοιβαίως και δημιουργούν την ανάγκην οριοθετήσεως των. Αυτός δε είναι και ο λόγος διά τον οποίον προσφεύγομεν από κοινού εις το διεθνές δικαστήριον της Χάγης. Ηδη ως γνωστόν η Τουρκία απεδέχθη την σχετικήν ελληνικήν πρότασιν. Πρόκειται προσεχώς να αρχίσουν διαπραγματεύσεις διά την υπογραφήν του συνυποσχετικού που αποτελεί προϋπόθεσιν διά την προσφυγήν εις τη Χάγην.

Κύριοι βουλευταί, όπως κατ' επανάληψιν ελέχθη η Ελλάς και η Τουρκία είναι καταδικασμέναί από την Ιστορίαν και την γεωγραφίαν να συζούν εις την περιοχήν αυτήν του κόσμου. Και έχουν συμφέρον αμφοτέραι να συζούν αρμονικά. Η Ελλάς γνωρίζει την αλήθειαν αυτήν και πιστεύει στη χρησιμότητα της ελληνοτουρκικής φιλίας. Η αποκατάστασις όμως της φιλίας αυτής εξαρτάται από την γείτονα χώραν, η οποία και βαναύσως την ετραυμάτισε. Εάν η Τουρκία πράγματι την επιθυμεί, οφείλει να αποκαταστήση το δίκαιον στην Κύπρον και να θέση τέρμα στις παντοειδείς προκλήσεις της. Μόλις προ δύο ημερών ο Πρωθυπουργός της Τουρκίας διετύπωσε και πάλιν

απειλές κατά της Ελλάδος. Και διειτύπωσε τας απειλές αυτάς μετά την αποδοχήν της ελληνικής προτάσεως. Θα ημπορούσα να του αναγνωρίσω ελαφρυντικά λόγω της καταστάσεως που επικρατεί εις την χώραν του. Αλλά δεν δύναμαι ενώπιον αυτής της προκλητικότητος παρά να είπω προς την Τουρκίαν ότι διαπράττει μέγα σφάλμα αν εκλαμβάνη την μετριοπάθειαν και την υπομονήν της Ελλάδος, ως αδυναμίαν. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα εξ όλης της αιθούσης).

Η Ελλάς δεν επιθυμεί τη ρήξιν. Δεν θα αφήση όμως απροστάτευτα την τιμή και τα συμφέροντα της για να την αποφύγη. (Χειροκροτήματα παρατεταμένα). Γιατί όπως λέγει ο Πολύβιος, όσον και αν ο πόλεμος είναι πράγμα τρομερόν, δεν είναι τόσον τρομερόν ώστε για να το αποφύγη κανείς να δέχεται να υποβληθή σε ταπεινώσεις. (Παρατεταμένα χειροκροτήματα εξ όλης της αιθούσης),

Πιστεύω κύριοι συάδελφοι, ότι στην Τουρκία υπάρχουν άνδρες ικανοί να συνειδητοποιήσουν τας ευθύνας που φέρει η ηγεσία αμφοτέρων των χωρών. Στις κρίσιμες αυτές ώρες οι άνδρες αυτοί ημπορούν τιθέμενοι υπεράνω των εφημέρων φανατισμών, να συμβάλουν εις την εξεύρεσιν λύσεων λογικών στις διαφορές που μας χωρίζουν. Λύσεων που όχι μόνον θα αποτρέψουν τους κινδύνους που μας απειλούν, αλλά και θα γίνουν αφετηρίαί ενός ευτυχεστέρου μέλλοντος στις σχέσεις των δύο λαών μας.

Κύριοι βουλευταί,

από όσα είχα τη τιμή να σας εκθέσω, προκύπτει αβιάστως το συμπέρασμα, ότι η χώρα μας, αντιμετωπίζει αυτήν την στιγμήν στον εξωτερικόν τομέα, κρίσιμα -επικίνδυνα θα έλεγα- προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά απαιτούν εθνικήν ενότητα, κοινωνικήν γαλήνην, επαγρύπνησιν και θυσίας από μέρους όλων των Ελλήνων. (Χειροκροτήματα).

Αποτελεί ως εκ τούτου ανεπίτρεπτον πολυτέλειαν, προσπάθεια δημιουργίας κοινωνικής αναταραχής από ωρισμένας μικράς ευτυχώς ομάδας του πληθυσμού που αγνοούν το εθνικό τους χρέος.

Πιστεύω πάντως ότι όλοι μαζί και ο καθένας μας χωριστά θα αποδείξωμεν με την συμπεριφοράν μας ότι στεκόμαστε κατά τις κρίσιμες αυτές στιγμές στο ύψος των εθνικών μας αναγκών και παραδόσεων. (Χειροκροτήματα εξ όλων των πτερύγων).